

Møte mandag den 16. mars 2009 kl. 19.23

President: Sigvald Oppebøen Hansen

Dagsorden (nr. 26):

1. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (inspeksjonsordning for miljørettet helsevern) (Innst. O. nr. 45 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 5 (2008–2009))
2. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (Forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer og røykeutstyr) (Innst. O. nr. 49 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 18 (2008–2009))
3. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i lov om svangerskapsavbrudd (abortloven) (Innst. O. nr. 51 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 27 (2008–2009))
4. Referat

Sak nr. 1 [19:23:40]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (inspeksjonsordning for miljørettet helsevern) (Innst. O. nr. 45 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 5 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, sjå side 355)

Sak nr. 2 [19:24:00]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (Forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer og røykeutstyr) (Innst. O. nr. 49 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 18 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve anledning til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Gunn Olsen (A) [19:25:03] (ordfører for saken): Det har ikke vært noen høylytt debatt om dette lovforslaget,

som omhandler forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer og røykeutstyr.

Vi tror det har en ganske enkel forklaring – rett og slett at tiden har arbeidet for det. Røykeloven er et faktum. Den har nå virket i flere år, og de færreste vil ha røyken tilbake i kafeene, restaurantene eller møterommene, selv om man var motstander av loven. For de fleste vil endringene i tobakksskadeloven være en naturlig oppfølging og en videreføring for å hindre helseskader av tobakk.

Noe av bakgrunnen for forslaget er Regjeringens nasjonale strategi for det tobakksforebyggende arbeidet 2006–2010. Der er målet å halvere antall unge som røyker innen fem år, og at økningen av snusbruk stopper opp. Disse intensjonene må det være vanskelig å være motstander av. Det er da heller ikke flertallet. Komiteens flertall er av den oppfatning at vi skal bruke alle virkemidler for å hindre at folk blir syke av tobakk. Med denne lovendringen mener flertallet at vi også følger opp de internasjonale trendene, der søkelyset er på tobakk og helse.

Dette lovendringsforslaget hindrer ikke voksne folk i å kjøpe tobakk. Antall utsalgssteder og utvalget av tobakksvarer blir uendret. Det er ganske vanlig nå at man i alle fall i dagligvarebutikker kjøper tobakkskort og henter sin tobakk i automaten. Dette er en enkel måte som er akseptert av de aller fleste. Denne type automater blir heller ikke berørt av lovendringen.

Høringssvarene viser bred oppslutning om å forebygge helseskader av tobakksvarer. Høringsinstansene er derimot delt når det gjelder realitetene i forslaget, nemlig å forby synlig oppstilling av tobakksvarer og utstyr. Det er enkelt å forstå at de som er motstandere av lovforslaget, i hovedsak er høringsinstanser fra tobakksindustrien og handelsnæringen. Flertallet mener likevel at det ikke er riktig å ivareta disse hensynene framfor å forebygge skader og hindre røykestart og hjelpe dem som har røykestopp. Vi tror, i likhet med departementet, at synlig oppstilling av tobakk utgjør en ikke ubetydelig kjøpepåvirkning. Det er vel sånn med tobakk som det er med mange andre ting vi fristes til å kjøpe.

Flertallet støtter departementets vurdering, at lovendringen ikke trenger å påføre utsalgsstedene store kostnader.

Det er uenighet i komiteen i denne saken. Uenigheten vil nok komme til uttrykk fra de ulike partiers representanter.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [19:28:16]: Aller først vil jeg understreke at alle som deltar i debatten i dag, har et ønske om å begrense skadevirkningene av tobakk sett i et folkehelseperspektiv. Men når man har et ønske om å begrense skadevirkninger av tobakk og røyking, bør man ta utgangspunkt i at det kan dokumenteres at de endringer man foreslår, fungerer som tiltak som reduserer bruken av tobakk. Dette er ikke tilfellet i denne saken. Når man går til et så vidt drastisk steg som å forby oppstilling av, eller å usynliggjøre, varer som er lovlig omsettbare til personer over 18 år – som tobakksvarer er – bør det og skal det, sett med mine øyne, foreligge dokumentasjon på at det å gjøre varene usynlige faktisk har en folke-

helseeffekt, at det faktisk gir en gevinst gjennom mindre røyking.

Erfaringer fra andre land som har gjennomført forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer, som på Island eller i deler av Canada, kan ikke påvise noen markant nedgang i salget av tobakksvarer, til tross for at tobakksvarer har vært «ikke synlige» i mange år. Tvert imot er det slik at man der ligger på det samme nivå som man gjorde før man innførte et slikt påbud. Det er derfor enkelt å se at det er de globale trendene som har størst innflytelse på røykevanene i verden, og ikke denne typen forbud som her er foreslått.

Det er på den ene siden forunderlig at vi i Norge med dagens regjering har en debatt om å få dele ut gratis heroin til narkomane, mens man på den andre siden ønsker å forby synlig oppstilling av tobakksvarer i butikkene. Det er også på det rene at det er en pågående debatt knyttet til å forby salg av røyk på bensinstasjoner og i kiosker, og da blir det et paradoks at man på det nåværende tidspunkt krever at det skal foretas ombygginger til en kostnad på rundt 30 000 kr pr. utsalgssted, for så senere å forby deres mulighet til å selge disse varene. Det vil jo da bli en dobbel utgift.

En annen side er også at erfaringer fra de land som har innført et forbud, viser at salget av tobakksvarer blir mindre hos de små aktørene og større hos de store. Vi får en monopolisering av salget. Dette taler ikke godt for nærbutikken eller nærkioskens mulighet til å overleve. Det er forunderlig at i denne saken er ikke de konkurransemessige konsekvenser vurdert, utover at saken har vært på en såkalt EØS-høring. Konkurransen mellom de ulike produkter og mellom de ulike butikker er altså ikke vurdert. Jeg vil igjen advare på det sterkeste mot de negative konsekvensene dette får for butikker i distriktene.

En annen side er hvordan staten skal detaljbestemme og kontrollere spesialbutikker hva angår varesortiment. Staten skal kontrollere at spesialbutikker for tobakksvarer ikke skal ha et varesortiment som skal kunne tiltrekke seg andre kunder enn dem som skal kjøpe tobakksvarer. Hvor skal grensen gå for tobakkspolitiet? Er det slik at det er tillatt med is og forbudt med Coca-Cola?

Det er også klart at det å likestille tobakk og snus ikke er forankret i forskning hva gjelder helseskader av tobakksvarer. Snus er heller ikke til sjenanse for andre, men produktet skal allikevel gjemmes bort.

Fremskrittspartiet ønsker å opprettholde dagens røykelov med ett unntak. Røykere føler seg allerede i dag stigmatisert. Dagens forslag vil ikke gjøre situasjonen bedre. Men hvis man gir en åpning for at det kan røykes på ubetjente røykerom der det ikke er til sjenanse for andre enn dem som frivillig benytter seg av slike rom, og hvor det ikke siver ut røyk til tilstøtende rom, vil det i vår del av verden med mange minusgrader og dårlig vær være et godt tilbud til dem som allerede er avhengig av nikotin eller tobakksvarer. For de finnes, og de finnes i store grupper, og vi må som samfunn også sørge for at de kan ha akseptable løsninger som motarbeider stigmatisering av en stor gruppe mennesker.

Jeg tar herved opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Jan-Henrik Fredriksen har teke opp det forslaget han refererte til.

Sonja Irene Sjøli (H) [19:33:22]: Fra Høyres side støtter vi intensjonene i forslaget om å redusere helseskader som er knyttet til tobakksbruk. Det er ingen tvil om at dette representerer en betydelig helserisiko og er en betydelig årsak til sykdom og tidlig død. Dette var også begrunnelsen for at Samarbeidsregjeringen fremmet forslag om forbud mot røyking på serveringssteder, som fikk Stortingets tilslutning. Vi registrerer at dette har vært blant de aller mest effektive tiltakene for å redusere helseskader relatert til røyking, og at forbudet har fått stor oppslutning i befolkningen. Det er også gledelig å registrere at færre enn tidligere begynner å røyke.

Når vi skal innføre reguleringer og restriksjoner, må det imidlertid være på det rene at disse gir en effekt som oppveier ulempene med en slik regulering. I motsatt fall kan helsetiltak framstå mer som symbolpolitikk og moralisering, noe som neppe styrker oppslutningen om politikken.

Fra Høyres side kan vi ikke se at det er tilstrekkelig godtgjort at forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer vil være effektivt for å redusere røyking. Vi har også merket oss at land som New Zealand ikke går inn for dette tiltaket, nettopp med henvisning til manglende dokumentasjon av effekten av dette. Det er allerede innført et totalforbud mot reklame for tobakksvarer som skal sikre at helseskadelige tobakksprodukter ikke markedsføres. Samtidig vil et forbud mot synlig oppstilling innebære omkostninger og utgifter for handelsnæringen. Det framstår ikke som rimelig å påføre næringslivet slike ulemper så lenge det er uklart om dette gir helsemessige gevinster.

På bakgrunn av dette vil Høyres medlemmer stemme imot de forslag til endringer i tobakksskadeloven § 5, som innebærer forbud mot synlig oppstilling av tobakk og røykeutstyr.

Olav Gunnar Ballo (SV) [19:35:54]: Det er for så vidt ikke nødvendig å forlenge denne debatten så veldig mye, fordi regjeringspartiene står helt sammen her.

Jeg synes det er interessant med de betraktningene fra Fremskrittspartiet og Jan-Henrik Fredriksen. Her støtter man altså loven som den har vært, men ikke som den skal bli, mens man da man behandlet loven sist, var helt imot den. Fremskrittspartiet har jo vært notorisk imot røykeloven. Når man ser at man tidligere har hatt en lov helt tilbake til 1973 om vern mot tobakksskader, da det ble forbudt med reklame som sådan, har det jo vært mange skritt på veien til dit vi er kommet i dag, og for hvert eneste skritt har Fremskrittspartiet gått imot, for så i ettertid å støtte seg på det som var, men ikke på det som kommer.

Fredriksen etterlyser resultater før han vil kunne støtte dette forslaget, på samme måte som Fremskrittspartiet sier at man ikke har klart å bevise at klimaendringene skjer, og derfor heller ikke kan forsvare tiltak mot dem før det er endelig bevist. Det er naturligvis en holdning som vil føre til det helt katastrofale når det gjelder klimaendringene, men som også på dette området har store ringvirknin-

ger for folks helse generelt, fordi tegnene er så helt klare på at tilgangen til reklame i ulike land påvirker salget av produktene. På samme måte når det fungerer som reklame med utstillinger i butikker, fremmer det også salget av produktene.

Det har vært en svært gledelig utvikling gjennom flere år at røykingen i befolkningen har gått tilbake. Det har vært en betydelig tilbakegang, ikke minst blant ungdom. Men det har altså ikke skjedd på grunn av, men på tross av Fremskrittspartiets holdninger til det vitenskapsfolk har sagt, og de rådene de har gitt oss politikere for å bedre folkehelsen og redusere røykingen i befolkningen.

Laila Dāvøy (KrF) [19:38:12]: Når vi kjenner de alvorlige skadevirkningene tobakk har, er det nødvendig å se på tiltak som kan redusere forbruket. Ifølge Verdens helseorganisasjon ligger røyking på andreplass på listen over verdens vanligste dødsårsaker. Kristelig Folkeparti er derfor glad for forslaget fra Regjeringen om å forby synlig oppstilling av tobakksvarer. Det er tilsvarende skuffende å se mottakelsen forslaget har fått i de andre opposisjonspartiene.

Forslaget til Fremskrittspartiet om å åpne for bruk av ubetjente røykerom er sågar et tilbakeskritt i det tobakksforebyggende arbeidet. Her er det ikke bare snakk om å bremse, men attpåtil om å sette i revers.

Det ble i innstillingen til statsbudsjettet for 2009 flertall for å innføre helseadvarsler på røykepakker med bruk av bilder, slik det gjøres i en rekke land i verden, bl.a. i Canada. Studier dokumenterer at jo mer iøynefallende helsemerking på røykepakker er, jo mer effektivt påvirker det atferden til røykerne, som å vurdere å slutte å røyke, tenke på helserisikoen ved røyking og rett og slett å la være å ta en røyk.

Jeg håper og regner med at helseministeren er i full gang med å følge opp denne flertallsmerknaden fra komiteen.

Gunvald Ludvigsen (V) [19:39:45]: Venstre er naturligvis enig i at røyking er svært skadeleg, og at helsefarane ved røyking er godt kjende. Røyking er ein viktig enkeltfaktor som det er mogleg å forebygge, med størst innverknad på helsetilstanden til den enkelte.

Det er mange tusen dødsfall som kjem av røykerelaterte sjukdommar i Noreg, og i tillegg er det nokre som døyr av passiv røyking. Dette er sjølvsagt alvorleg.

Eg les på side 4 i innstillinga at m.a. regjeringspartia meiner at det er viktig «å benytte alle mulige midler i kampen mot at flere blir syke og dør som en følge av røyking».

No skal altså røykpakkene under disk. Når vi ikkje stør dette, er det fordi vi i Venstre, som andre har sagt før meg i dag, ikkje trur at det har nokon effekt. Vi synest dessutan at det går ei grense ein plass.

Eg har lyst til å gripe fatt igjen i denne formuleringa frå m.a. regjeringspartia, fleirtalet, om å bruke «alle mulige midler». Vi er alle enige i at røyking er skadeleg, og at røykinga bør avgrensast sett ut frå eit folkehelseperspektiv, men «alle mulige midler» – kva vil det seie? Kva slags

andre tiltak er det Regjeringa ser for seg for at alle skal leve så lenge som mogleg og dø så friske som mogleg?

Vi kan starte med å forby sukker og gøyme alkohol under disk, setje ned fartsgrensa til 60 km i timen og forby all risikosport, fjellklatring. Så kan vi forby born å leike og klatre i tre. Livet er ein risiko, og vi kan ikkje forby alt som er helseskadeleg, alt vi er redde for, eller ta bort risikoen ved alle potensielle faremoment som finst i folks liv.

Eg trur at draumen om den perfekte helsa også skapar problem. Å påføre folk eit forventningspress kan i seg sjølv vere skadeleg og sannsynlegvis vere årsak til mange psykiske problem.

Eg set det naturlegvis på spissen i denne samanhengen fordi vi i Venstre har begynt å få nok av formyndarstaten, som skal regulere alle sider ved folks liv og ta frå folk ansvaret for korleis dei skal leve. Vi veit at røyk er skadeleg. Vi vil leggje til rette for mange ulike tiltak som skal betre folkehelsa, men vi liker ikkje at staten skal oppdra folk til det perfekte livet.

Eg meiner det er ein hån i høve til resten av verda, der folk ikkje har noka moglegheit til å leve i ei slik bomullsinnpakka verkelegheit som vi omgjev oss med. Kor friske skal vi bli i Noreg også. Vi har rusavhengige som får altfor dårleg behandling. Vi har mange sjuke eldre som burde hatt sjukeheimplass, men som ikkje får det. Det er her vi burde forsterke innsatsen og ikkje diskutere kvar røykpakkene skal plasserast i butikkane.

Etter Venstre sitt syn er vi no i ferd med å få eit regime når det gjeld folks helse, der staten blir meir og meir ein formyndar i våre liv, kor målet er kva som er eit godt liv eller den perfekte helsa. Lèt vi staten og helsevesenet bli ein formyndar for korleis livet skal levast, trur eg vi oppnår det motsette, nemleg at folk blir passive og ute av stand til å ta ansvar for eige liv. Eit poeng: Kanskje dei blir så vrangt av alt presset at dei nektar å slutte å røykje.

Om det er nokon som er i tvil, er det altså slik at Venstre, saman med Høgre og Framstegspartiet, går imot forslaget til § 5 i det nye lovforslaget.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [19:44:10]: Formålet med forslaget om å innføre forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer er å redusere andelen røykere og snusbrukere i befolkningen generelt, og blant barn og unge spesielt. Per i dag er all markedsføring av tobakksvarer forbudt, med unntak av synlig oppstilling av varen. Det foreslåtte forbudet vil fylle dette siste hullet i tobakksreklameforbudet.

Tobakk selges hovedsakelig i dagligvareforretninger, kiosker og bensinstasjoner, og varene er som regel utstilt godt synlig ved kassene. Oppstillingen kan virke som en oppfordring til å kjøpe og bruke tobakk. Regjeringen mener derfor at et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer er et egnet virkemiddel for å redusere forbruket av tobakk. Forbudet forventes å ha en positiv effekt på impuls kjøp og nyrekruttering av tobakksbrukere. Et forbud mot synlig oppstilling vil også kunne bidra til å hindre tilbakefall blant tidligere tobakksbrukere.

Regjeringen har, så langt det lar seg gjøre, også tatt hensyn til utsalgsstedene. For utsalgsstedene vil forslaget medføre at de må oppbevare de aktuelle varene slik at de ikke er synlige for kundene. Men forslaget inneholder ingen detaljregulering av hvordan dette skal skje. Hvert utsalgssted står fritt til å velge hensiktsmessige løsninger, f.eks. plassering under disk, i lukkede skap, skuffer, beholdere o.l. I tillegg kan det gis opplysninger om vareutvalg og priser på stedet.

Spesialforretninger for tobakk er foreslått unntatt fra forbudet, fordi salg av tobakksvarer er kjerneområdet i slike virksomheter. Videre er kundegruppen annerledes enn ved andre utsalgssteder. Det er som regel snakk om voksne kunder som oppsøker forretningen nettopp for å kjøpe tobakksvarer eller for å få informasjon om slike varer. Kjøpsoppfordringen som ligger i den synlige oppstillingen av tobakksvarene, vil være av mindre betydning.

Så kan man selvfølgelig spørre seg: Er nå dette så viktig? Er kampen mot tobakken noe å være så opptatt av at man fortsetter å bruke lovverket for å få forbruket ned? Er det ikke nå slik at vi må slutte å være så opptatt av dette? Til det er det å si at de siste årene har andelen f.eks. av snusbrukere økt kraftig, særlig blant unge menn, og selv om andelen røykere i Norge går ned, er det fortsatt over en million mennesker som røyker daglig eller av og til. Det medfører 6 700 røykerelaterte dødsfall pr. år. I aldersgruppen 40–70 år er røyking årsaken til 26 pst. av dødsfallene blant kvinner og 40 pst. av dødsfallene blant menn. Røykevaner er også en livsstilsfaktor med klare sosiale ulikheter. Jeg er spesielt opptatt av å gjøre noe med de sosiale helseforskjellene dette medfører, og det er derfor viktig å styrke den forebyggende innsatsen på tobakksområdet. Regjeringen har på denne bakgrunn foreslått et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [19:47:59]: Jeg har to kommentarer til statsråden.

Den ene er: Både på Island og i Saskatchewan i Canada har man hatt et forbud mot å framstille tobakksvarer i butikkene i flere år. Alle undersøkelser fra disse to landene tilsier at den utviklingen man har hatt knyttet til salget, ikke følger opp det forbudet man har innført. Tvert imot følger det den globale trenden for hvor mye befolkningen røyker, dvs. at de er på linje med oss. Det er jo derfor man hevder at man ikke faglig kan dokumentere dette.

Den andre gjelder New Zealand, hvor man har vedtatt det motsatte av det vi kommer fram til her i dag. Der har man analysert det faglige, som er dokumentert, og kommet fram til at det å forby en oppstilling av varer ikke vil redusere salget av tobakksvarer merkbart. Hvilke kommentarer har statsråden til dette?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [19:49:11]: Jeg tror at representanten har helt rett i at det alltid vil være vanskelig å vurdere eksakt effekten av ulike tiltak, for det vil hele tiden være summen av alle tiltak som sier noe. Når vi innfører dette forbudet, vil man fortsatt ha effekt av det

røykeforbudet vi fikk, f.eks. på restauranter, for noen år siden. Så hva som virker i forhold til hva, tror jeg det vil være vanskelig å være helt konkret på. Men jeg er helt overbevist om at summen av alle tiltak – dette inkludert – bidrar i riktig retning. Så er det ikke sikkert at dette bidrar veldig mye, men hvis det bidrar til noe – det er klart at helseproblemene knyttet til røyking er store – sier jeg ja takk. Bidrar det til noe, ja takk, da prøver vi det.

Gunvald Ludvigsen (V) [19:50:17]: Eg prøvde å gjere eit lite poeng av nokre formuleringar i innstillinga, kor det står at ein vil bruke «alle mulige midler» i kampen mot sjukdommar. Eg stiller da spørsmålet: Kva er «alle mulige midler»? No veit eg ikkje om statsråden kan gjerast ansvarleg for det som står i innstillinga i og for seg, men når eg høyrer omgrepet «alle mulige midler», blir eg nesten slått til jorda. Kva tyder det? Skal vi kriminaliserast fullstendig på slike måtar, eller kan «alle mulige midler» forsvarast i denne kampen – for å seie det slik. Kva tenkjer statsråden om dette?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [19:51:07]: For meg har Stortinget alltid rett. Men la meg si det slik at jeg tror vel at jeg i utgangspunktet ville ha brukt andre formuleringer i et dokument som jeg hadde ansvaret for. For det er klart at vi skal ikke bruke alle midler i forhold til tobakken. Det er f.eks. ikke aktuell politikk å forby tobakk som en lovlig salgsvare. Så det er en bekreftelse på at det ikke er aktuelt å bruke alle midler. Men vi skal bruke de midler som vi mener er balansert i forhold til de store helseutfordringene som tross alt er knyttet til tobakk, og da mener jeg at blant de virkemidlene som er akseptable, er et totalforbud mot reklame. Det synes jeg er veldig akseptabelt, og da er det klart at en del av det er utstilling av salgsvarer. Jeg mener altså at dette er innenfor de midler som det er greit å bruke, mens det også finnes midler som det ikke er greit å bruke.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk. Dei som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [19:52:31]: Det denne debatten egentlig dreier seg om, er veien mot det røykfrie samfunnet. Det er ingen tvil om at flertallet her ønsker seg dit på et eller annet tidspunkt. Kampen mot tobakk og de skader som tobakken medfører, er en ærlig nok debatt, det. Men spørsmålet er jo hvordan man skal kunne nå frem. Er det gjennom denne type ordninger? Eller er det gjennom aktiv bruk av informasjonskampanjer rettet bl.a. mot barn og unge?

Når man med dette forslaget skal gjøre tobakken mindre tilgjengelig – den skal fortsatt være lovlig å selge i de forretninger som i dag selger tobakk – er spørsmålet: Hvorfor ikke overføre salg av tobakk til den type forretninger som ikke har så stor dekning rundt om i landet, f.eks. apotek eller kanskje vinmonopol? Det ville kanskje ha gitt en mer ønsket effekt enn det man får ut fra dette forslaget – ikke at jeg skal gi flertallet her noen gode ideer!

Så har man det næringspolitiske aspektet. Representanten Gunn Olsen, sakens ordfører, kommer fra et fylke med mange små virksomheter, f.eks. innenfor varehandelen. Her vedtar man bevisst et pålegg som vil medføre økte kostnader for disse. Hvis det går slik som flertallet ønsker, blir det mindre inntekter til disse virksomhetene. Det er virksomheter som i dag sliter med å kunne opprettholde tilbud i mange bygdesamfunn, nettopp på grunn av lav inntjening. Dette er noe helt annet enn den forutsigbare og aktive næringspolitikken som vi hører om når representanter og statsråder for Arbeiderpartiet reiser land og strand rundt og prediker det Arbeiderpartiets politikk står for. Men det vi ser i virkeligheten, er stadig flere reguleringer, innstramninger, pålegg, skatteøkninger, osv. Man bør være så ærlig å si at dette ikke er noen form for forutsigbar næringspolitikk. Jeg føler at vi som er satt til å ivareta næringslivets interesser, bør kunne bemerke det.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [19:55:31]: Grunnen til at jeg bad om ordet, er Ballos innlegg i denne saken. Det var noen tilskuere på galleriet, og så begynte han å prate om Fremskrittspartiets klimapolitikk og troen på klimændringer når vi diskuterer om man skal ha et forbud mot oppstilling av tobakksvarer i butikken. Jeg synes det blir en grell form for avsporing av debatten.

Vi kjenner alle til skadevirkningene av tobakk, tobakksvarer og røyking. Men spørsmålet er: Klarer vi å regulere oss bort fra at deler av befolkningen røyker i dag og vil røyke i framtiden? Jeg tror globale trender er det som til syvende og sist vil være utslagsgivende for hvor mange som røyker i Norge. Da kommer man til et valg. Hva slags type samfunn ønsker man å ha? Ønsker man å ha et overformynderi som skal gjemme vekk lovlige varer som er til salgs for en befolkning som er over 18 år? Er det det vi ønsker? Er det rette veien å gå? Vi skal forby fyrverkeri. Vi skal stenge skjenkesteder tidligere. Og nå skal vi altså forby det å ha synlige tobakksvarer i en butikk som allikevel skal kunne ha lov til å selge dem.

Representanten Dāvøy sier at vårt forslag om å tillate ubetjente røykerom er et tilbakeskritt. Vi har et ønske om å være inkluderende overfor andre mennesker, et ønske om å ivareta mennesker som er i en situasjon der de faktisk ikke er til skade for andre enn seg selv. Vi lever i et land der vi store deler av året har mange minusgrader. Mener man at det er en god behandling av nesten 25 pst. av befolkningen å stenge dem ute av samtlige hus og si: Siden du er så dum at du røyker, kan du få lov til å stå ute i 25 minusgrader? Hvis man mener at det er helsepolitikk, tror jeg man tar feil. Det er faktisk slik at mange mennesker har et avhengighetsforhold til røyk og nikotin. Hvis man skal ta dem på alvor, må man også inkludere dem på en annen måte enn hva man gjør i dag.

Olav Gunnar Ballo (SV) [19:58:55]: Det siste som Jan-Henrik Fredriksen sa, er jeg helt enig med ham i. Selvfølgelig skal man behandle røykere med respekt. Det vil være svært uheldig hvis man får en samfunnsutvikling der man forsøker å stigmatisere enkeltpersoner på grunn av røyking. Det man derimot må ta på alvor, er de skadevirk-

ningene som røyking gir, ikke bare for den som røyker, men også for andre.

Mitt poeng til Jan-Henrik Fredriksen er at jeg gjennom alle år har hørt argumentene fra Fremskrittspartiet mot å innføre restriksjoner knyttet til røyking. Det gjaldt reklameforbudet, som ble vedtatt i 1973. Senere fikk man på slutten av 1980-tallet etablering av egne røykerom og røykfrie soner i restauranter, som Fremskrittspartiet også var imot. Flyselskapene tok selv initiativ til at flyene skulle være røykfrie. Det er jo utrolig å tenke tilbake på at man satt i en kabin med barn som kunne være astmatikere, og så ble det røyka over en lav sko. Jeg håper jo ikke at Fremskrittspartiet ønsker seg tilbake til den situasjonen. Men jeg kjenner argumentene igjen – de samme argumentene som brukes i dag, nemlig at det er jo ikke bevist at det har noen effekt. Dem har Fremskrittspartiet brukt ved enhver korsvei. Det skal ikke veldig mye fantasi til, Fredriksen, for å forstå parallellen til klimadebatten, der Fremskrittspartiet argumenterer på akkurat samme måte. Dette sier jeg ikke for å åpne for en klimadebatt her i dag, men jeg sier bare at hvis man skal skape en utvikling i verden basert på den filosofien som Fremskrittspartiet har, betyr det at de verste skadevirkningene må være så åpenbare at man ikke lenger trenger forskere for å se dem, før man i det i hele tatt får igangsatt tiltak. Det betyr at mens ca. 6 500 dør på grunn av skadevirkningene av røyking i dag, ville tallet, med Fremskrittspartiets tilnærming til dette, være ekstremt mye større. For det har jo ikke gått sånn som Fremskrittspartiet sa, nemlig at tiltakene ikke har hatt effekt. De har hatt betydelig effekt. Fremskrittspartiet tok feil – her, som de gjør når det gjelder klimapolitikken – feil, feil, feil! Det er det som er problemet for Fremskrittspartiet.

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal gå via presidenten.

Representanten Jan-Henrik Fredriksen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [20:01:26]: Jeg vet ikke om representanten Ballo har fått med seg at vi faktisk støtter røykeloven slik den er i dag, før dette vedtaket. Så å holde på med en argumentasjon om hva vi måtte ha gjort i 1973 eller 1977 eller 1987 for den saks skyld, er ikke så veldig relevant i saken. Det eneste vi ønsker en forandring på, er å gi tillatelse til et ubetjent røykerom. Hvis representanten Ballo mener at dette er å være veldig konservativ eller at man ikke følger med i timen, skal han få lov til det. Men som sagt, dette dreier seg også om et valg: Hvor mye overformynderi skal vi ha? Og der må jeg si at SV og Fremskrittspartiet står meget langt fra hverandre. Vi ønsker faktisk at voksne mennesker skal være i stand til å kunne ta egne beslutninger for eget liv.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 355)

Sak nr. 3 [20:02:35]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om lov om endringer i lov om svangerskapsavbrudd (abortloven) (Innst. O. nr. 51 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 27 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Gunn Olsen (A) [20:03:37] (ordfører for saken): Det er en samlet komité som støtter Helse- og omsorgsdepartementets forslag om endringer i abortloven. Komiteen støtter forslaget om at avslag på søknad om svangerskapsavbrudd etter abortloven § 7 – dvs. der inngrepet foretas etter utgangen av tolvte svangerskapsuke – skal behandles av en sentral klagenemnd. Den skal erstatte de fem regionale nemndene vi har i dag.

Komiteen viser i sin innstilling til Helsetilsynets «Oppsummeringsrapport fra tilsyn med abortnemnder i 2004». Konklusjonen der var at det verken i primærnemndene eller i de regionale klagenemndene ble avdekket avvik fra gjeldende regelverk. Imidlertid var det funn som tydet på forskjellsbehandling nemndene imellom som kunne svekke den abortsøkendes rettssikkerhet.

Det er avgjørende viktig for komiteen at kvinnes rettssikkerhet ivaretas på en best mulig måte i disse krevende sakene, og at det skjer en likebehandling av abortbegjæringen.

Helsetilsynets rapport tilsier at det er grunnlag for tiltak og endringer i dagens lovverk. Komiteen er tilfreds med at departementet legger fram forslag til endring og slutter seg til at en sentral klagenemnd vil være bedre egnet til å ivareta kravet om likebehandling og sikkerhet. Dette vil etter komiteens oppfatning på en bedre måte ivareta menneskeverdet for de kvinnene som befinner seg i en ytterst vanskelig situasjon i livet.

Vigdis Giltun (FrP) [20:05:42]: Fremskrittspartiet kommer til å støtte saken som den foreligger, men jeg har allikevel behov for å si et par ord.

Det som Fremskrittspartiet synes er viktig, er å få en sentral nemnd, sånn at alle får lik behandling. Vi ser også at det er behov for å utvide antall medlemmer i nemnden, slik som det er nevnt i saken. Vi ser at nemnden nå foreslås utvidet med psykolog og en representant med sosialfaglig bakgrunn. Vi mener det er viktig at grunnlaget for å kunne få en senabort skal være det samme som det har vært tidligere. Vi vil presisere at det er viktig at denne endringen som nå blir foretatt, ikke skal føre til at det totale antallet senaborter øker. Det som er viktig, er at det blir en like-

behandling, sånn at det ikke er veldig vanskelig å få det innvilget enkelte steder og lettere andre steder. Det skal altså være en lik vurdering, og det mener vi ikke bør føre til flere senaborter, men til en mer rettferdig behandling. Men vi går som sagt for saken slik som den foreligger.

Laila Dāvøy (KrF) [20:07:17]: Forslaget til endringer i lov om svangerskapsavbrudd om å sentralisere klagebehandling for å sikre større likebehandling av søknader og bedre rettssikkerhet får støtte fra Kristelig Folkeparti. Jeg vil likevel presisere at retten til liv er den mest grunnleggende av alle menneskeretter, og at Kristelig Folkeparti i sin tid gikk imot gjeldende abortlov og fortsatt mener at loven ikke ivaretar det ufødte barnets rett til liv. Opprettelse av én nemnd må sånn sett ikke medføre en liberalisering av praksisen knyttet til innvilgelse av abort. Dette har Kristelig Folkeparti påpekt i en egen merknad i innstillingen.

Jeg tror vi alle er enige om at det å velge å ta abort er et svært vanskelig valg for enhver kvinne og mann. Det er derfor viktig med god informasjon i forkant av en slik beslutning. For temmelig nøyaktig ett år siden behandlet Stortinget et representantforslag fra Kristelig Folkeparti om bl.a. bedre tilgang på informasjon, mer veiledning og bedre økonomiske støtteordninger for vanskeligstilte gravide. Dessverre støttet ikke regjeringspartiene forslagene fra Kristelig Folkeparti, heller ikke forslaget om bedre rådgivning og informasjon, til tross for enighet om viktigheten av dette. Nyere forskning har spesielt vist at mange kvinner får store psykiske problemer etter et abortinngrep. Dette er ny kunnskap, som etter min mening krever nye tiltak.

Statsråd Sylvia Brustad viste den gangen til et møte hun skulle avholde med Legeforeningen og Sykepleierforbundet om hvordan vi kan styrke tilbudet til kvinner som får psykiske reaksjoner etter en abort. Dessuten viste hun til gjeldende handlingsplan.

Helt på tampen: Jeg er ikke kjent med om Regjeringen har iverksatt nye tiltak etter møtet, som jeg regner med er avholdt, men jeg antar at statsråden ved en annen anledning kanskje kan gi en oppdatering av dette.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [20:09:10]: Det siste som representanten Dāvøy tok opp, må jeg be om å få sjekke og komme tilbake til.

Jeg skal bare knytte noen få kommentarer til saken fra min side.

Vi foreslår altså endringer i abortloven. Endringene innebærer at klage på avslag om begjæring om abort der inngrepet foretas etter utgangen av tolvte svangerskapsuke, skal behandles av én sentral nemnd i stedet for fem regionale nemnder, som i dag. Jeg er glad for at helse- og omsorgskomiteen har tilrådd endringene i sin innstilling.

Regjeringen mener at forslaget er egnet til å sikre bedre likebehandling av de abortsøkende og derved øke kvinnenes rettssikkerhet. Det legges til grunn i forslaget at én sentral klagenemnd vil ivareta samme oppgaven som de regionale klagenemndene gjør i dag. For å oppnå den brede kompetansen som anbefales av høringsinstansene, foreslås det at antallet medlemmer i klagenemnda utvides fra tre til fem. Det foreslås at det bør være minst to leger og én jurist blant

nemndas medlemmer, og at de to siste medlemmene bør ha psykolog- og sosialfaglig kompetanse. Nemndas medlemmer foreslås oppnevnt av Kongen for fire år av gangen.

Jeg understreker at forslaget ikke innebærer noen endring i vurderingsgrunnlaget for søknader om svangerskapsavbrudd. Vilkårene for å få innvilget svangerskapsavbrudd etter tolvte uke er uendret.

Presidenten: Fleire har ikkje teikna seg på talarlista, og debatten i sak nr. 3 er avslutta.
(Votering, sjå side 359)

Etter at det var ringt til votering, sa
presidenten: Odelstinget skal då votere i sakene nr. 1–3.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (inspeksjonsordning for miljørettet helsevern)

I

I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene gjøres følgende endringer:

§ 4a-4 skal lyde:

§ 4a-4 (Meldingsplikt og godkjenning)

I forskrifter etter § 4a-1 annet ledd kan det gis nærmere bestemmelser om meldingsplikt til kommunestyret for den som planlegger eller iverksetter virksomhet som etter sin art kan ha innvirkning på helsen, eller endring i slik virksomhet.

I forskriftene kan det vidare fastsettes at virksomheter som det etter første ledd kan kreves melding om, skal være godkjent av kommunestyret. Nærmere bestemmelser om slik godkjenning kan gis i forskriftene. I forskriftene kan bestemmes at fylkesmannen gir godkjenning dersom slik virksomhet berører flere kommuner. Berører virksomheten flere fylker, kan bestemmes at departementet gir godkjenning. Det kan vidare gis bestemmelser om klageordning i tilfelle hvor fylkesmannen eller departementet gir godkjenning. I forskriftene kan det bestemmes at Mattilsynet gir godkjenning av drikkevann og vannforsyningsanlegg, og regler om klage over slike vedtak.

Kommunestyret kan ved godkjenning sette vilkår for å ivareta hensynet til folks helse, jfr. § 1-2 og § 4a-1.

I forskriftene kan det fastsettes en ordning hvor virksomheter underlagt krav om melding eller godkjenning etter første eller annet ledd, i tillegg skal fremlegge for kommunestyret en vurdering fra et akkreditert inspeksjonsorgan. Slik vurdering kan kreves innhentet ved nærme-

re bestemte tidsintervaller. Omkostninger forbundet med vurdering fra akkreditert inspeksjonsorgan betales av den ansvarlige for virksomheten.

Dersom nødvendig godkjenning fra kommunestyret eller vurdering fra akkreditert inspeksjonsorgan ikke foreligger, eller vilkår ikke oppfylles, kan kommunestyret kreve virksomheten stanset. Stansning kan bare kreves dersom ulempene stansningen vil medføre, står i rimelig forhold til den helsefare som unngås. Stansning kan om nødvendig gjennomføres med bistand fra politiet.

§ 4a-7 skal lyde:

§ 4a-7 (Granskning)

Kommunestyret kan under dets gjøremål etter dette kapittel beslutte at det skal foretas granskning av eiendom eller virksomhet. Beslutningen kan gjennomføres av kommunestyret eller kommunelegen, om nødvendig med bistand fra politiet. De som utfører granskningen skal ha uhindret adgang til å inspisere eiendom og virksomhet og til å ta nødvendige prøver uten godtgjøring. De kan vidare kreve fremlagt dokumenter og materiale samt foretatt undersøkelser som kan ha betydning for kommunestyrets gjøremål etter dette kapittel. *Kommunestyret kan vidare pålegge virksomhet å innhente ny vurdering som nevnt i § 4a-4 fjerde ledd.* Omkostninger forbundet med granskningen betales av den ansvarlige for eiendommen eller virksomheten.

Fylkesmannen har i klagesaker tilsvarende adgang til å beslutte og gjennomføre granskning.

Ved granskning av virksomhet eller eiendom skal de som utfører granskningen, først ta kontakt med representanter for virksomhetens ledelse.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det sett fram eit forslag, frå Jan-Henrik Fredriksen på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av tobakksskadeloven § 6 slik at loven åpner for bruk av ubetjente røykerom som ikke er til sjenanse for andre enn dem som frivillig benytter seg av slike rom.»

Forslaget blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endringer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern
mot tobakksskader

I

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om vern mot tobakksskader (*tobakksskadeloven*)

§ 1 skal lyde:

§ 1 Formål

Formålet med denne lov er å begrense de helseskader som bruk av tobakksvarer medfører.

§ 2 skal lyde:

§ 2 Definisjoner

Med tobakksvarer forstås i denne lov varer som kan røykes, innsnuses, suges eller tygges såfremt de helt eller delvis består av tobakk.

Med røykeutstyr forstås i denne lov varer som etter sitt formål hovedsakelig benyttes i forbindelse med tobakksvarer.

Med spesialforretning for tobakk menes utsalgssted som hovedsakelig selger tobakksvarer eller røykeutstyr.

§ 3 skal lyde:

§ 3 Geografisk virkeområde

Loven gjelder for Norge, herunder Svalbard og Jan Mayen.

Loven kommer til anvendelse for petroleumsvirksomhet til havs i den grad slik virksomhet omfattes av lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 1-3.

§ 4 skal lyde:

§ 4 Forbud mot tobakksreklame

Alle former for reklame for tobakksvarer er forbudt. Det samme gjelder for piper, sigarettpapir, sigarettullere og annet røykeutstyr.

Tobakksvarer må ikke inngå i reklame for andre varer eller tjenester.

Et merke som hovedsakelig er kjent som et merke for tobakksvare kan ikke benyttes i reklame for andre varer eller tjenester, så lenge det aktuelle merke benyttes i forbindelse med en tobakksvare.

Tobakksvarer kan ikke lanseres ved hjelp av varemerker som er kjent som, eller i bruk som, merke for andre varer eller tjenester.

Kongen kan gi forskrifter om unntak fra reglene i denne paragraf.

§ 5 skal lyde:

§ 5 Forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer og røykeutstyr

Synlig oppstilling av tobakksvarer og røykeutstyr på utsalgssteder er forbudt. Tilsvarende gjelder for imitasjoner av slike varer og for automatkort som gir kunden adgang til å hente ut tobakksvarer eller røykeutstyr fra automat.

Forbudet i første ledd gjelder ikke for spesialforretninger for tobakk.

Det kan på utsalgssteder gis nøytrale opplysninger om pris, og om hvilke tobakksvarer som selges på stedet. Tilsvarende gjelder for røykeutstyr.

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføring og utfylling av disse bestemmelser og gjøre unntak fra dem.

§ 6 skal lyde:

§ 6 Forbud mot gratis utdeling av tobakksvarer

Enhver form for gratis utdeling av tobakksvarer til forbruker fra en fysisk eller juridisk person som driver næringsvirksomhet, er forbudt.

§ 7 skal lyde:

§ 7 Forbud mot omsetning med rabatt

Det er forbudt å gi spesiell rabatt ved salg av tobakksvarer til forbruker.

§ 8 skal lyde:

§ 8 Forbud mot salg av tobakksvarer fra selvbetjent automat

Salg av tobakksvarer fra selvbetjent automat er forbudt. Forbudet omfatter ikke løsninger der kunden henter ut tobakksvarer fra automat med forhåndsbetalt automatkort.

Automatkort må ikke påføres vare- eller firmamerke eller andre kjennetegn for tobakksvarer. Automatkort kan kun påføres en nøytral skriftlig angivelse av varemerkenavnet på den aktuelle tobakksvaren.

Automater må ikke påføres vare- eller firmamerke eller andre kjennetegn for tobakksvarer. Det kan kun gis en nøytral, skriftlig angivelse av at innretningen er en automat for tobakksvarer.

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføring og utfylling av disse bestemmelser.

§ 9 skal lyde:

§ 9 Krav til merking av tobakksvarer

Det er forbudt å føre inn i Norge, selge eller utdele tobakksvarer som ikke er merket med advarsel som peker på farene for helseskade ved bruk av slike. Tilsvarende skal sigarettpakker være merket med en innholdsdeklarasjon.

Det er forbudt å føre inn i Norge, selge eller utdele tobakksvarer som ved tekst, navn, varemerke, illustrasjoner

eller andre tegn antyder at et spesielt tobakksprodukt er mindre helseskadelig enn andre.

Den som produserer eller selger tobakksvarer, kan ikke ved symbol eller tekst på pakninger gi egne opplysninger om de helsemessige konsekvenser ved å røyke.

Departementet gir nærmere forskrifter om merkingen etter denne paragraf.

§ 10 skal lyde:

§ 10 Tobakksvarers innhold

Departementet kan gi forskrifter om tobakksvarers innhold, herunder maksimalgrenser for bestanddeler, vekt, filter, innpakning mv.

§ 11 skal lyde:

§ 11 Aldersgrenser

Det er forbudt å selge eller overlate tobakksvarer eller imitasjoner som kan oppfordre til bruk av slike varer, til personer under 18 år. Er det tvil om kjøperens alder, kan salg bare finne sted dersom kjøperen dokumenterer å ha fylt 18 år.

Salg av tobakksvarer til forbruker kan bare foretas av personer over 18 år. Dette gjelder likevel ikke hvis en person over 18 år har daglig tilsyn med salget.

Departementet kan gi forskrifter om aldersgrensen for innførsel av tobakksvarer og sigarettpapir.

§ 12 skal lyde:

§ 12 Røykeforbud i lokaler og transportmidler

I lokaler og transportmidler hvor allmennheten har adgang skal lufta være røykfri. Det samme gjelder i møterom, arbeidslokaler og institusjoner hvor to eller flere personer er samlet. Dette gjelder ikke i beboelsesrom i institusjoner, men institusjonen plikter å gi dem som ønsker det, tilbud om røykfrie rom.

Dersom det innen et område er flere lokaler som har samme formål, kan røyking tillates i inntil halvparten av disse. De røykfrie lokaler må ikke være mindre eller av dårligere standard enn lokaler hvor røyking tillates.

Røyking kan ikke tillates i serveringssteder. Med serveringssteder menes lokaler der det foregår servering av mat og/eller drikke, og hvor forholdene ligger til rette for fortæring på stedet.

Eieren eller den som disponerer lokalene eller transportmidlene, plikter å sørge for at reglene gitt i eller i medhold av disse bestemmelsene blir overholdt. Det skal markeres med tydelige skilt at røyking er forbudt på steder hvor det kan være tvil om dette, samt ved inngangen til alle serveringssteder. For å sikre at forbudet mot røyking på serveringssteder etterleves, skal serveringssteder føre internkontroll og etablere et internkontrollsystem. Internkontrollen skal kunne dokumenteres overfor tilsynsmyndighetene.

Person som på tross av advarsel fra eieren eller den som driver lokalet eller transportmidlet eller representant for denne, overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av paragrafen her kan bortvises fra lokalet eller transportmidlet.

Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføring og

utfylling av disse bestemmelser og kan gjøre unntak fra dem.

§ 13 skal lyde:

§ 13 Tilsyn med røykeforbudet

Kommunestyret skal føre tilsyn med at reglene i og i medhold av § 12 overholdes. Kommunestyrets myndighet etter denne paragraf kan delegeres til et organ i kommunen eller til et fellesorgan for flere kommuner. Dreier det seg om arbeidslokaler, føres tilsynet av Arbeidstilsynet.

Reglene vedrørende kommunestyrets og Arbeidstilsynets virksomhet som tilsynsorgan etter henholdsvis §§ 4a-7 til 4a-9 og 4a-12 i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og §§ 18-4 til 18-8 i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) får tilsvarende anvendelse ved tilsyn etter paragrafen her.

Oljedirektoratet fører tilsyn med at reglene i og i medhold av § 12 overholdes innen det ansvarsområde Oljedirektoratet har i petroleumsvirksomheten i henhold til lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). Sjøfartsmyndighetene fører tilsyn med at reglene i og i medhold av § 12 overholdes på skip samt fartøyer og innretninger for øvrig. I sin tilsynsmyndighet kan nevnte myndigheter bruke tilsvarende virkemidler som de har etter gjeldende regler om helseforhold og arbeidsmiljø på skip og innretninger innen petroleumsvirksomheten.

Forsvarsstaben fører tilsyn med at reglene i og i medhold av § 12 overholdes på Forsvarets fartøyer.

Sysselmannen fører tilsyn med at reglene i og i medhold av § 12 overholdes på Svalbard. Sysselmannen kan overlate til Longyearbyen lokalstyre å føre tilsyn for Longyearbyen.

Tilsynsmyndigheten kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra regler gitt i eller i medhold av § 12 og sette vilkår for eventuell dispensasjon. På arbeidsplasser med arbeidsmiljøutvalg skal uttalelse fra utvalget legges ved søknaden. På arbeidsplasser uten arbeidsmiljøutvalg skal uttalelse fra verneombud legges ved.

Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføring og utfylling av disse bestemmelser og kan gjøre unntak fra dem.

§ 14 skal lyde:

§ 14 Direktoratets tilsynsansvar

Direktoratet fører tilsyn med at bestemmelsene i §§ 4, 5, 6, 7, 8 og 9, og bestemmelser gitt i medhold av disse lovbestemmelsene, overholdes. Direktoratet kan foreta slik granskning og besiktigelse som det finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven.

§ 15 skal lyde:

§ 15 Opplysningsplikt mv.

Enhver plikter etter pålegg av direktoratet å gi de opplysninger som er nødvendige for å forebygge helseskader som bruk av tobakk medfører eller gjennomføre gjøremål etter loven.

Direktoratet kan kreve at den som tilvirker eller inn-

fører tobakksvarer gir opplysninger om tobakksvarens innhold. Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om opplysningsplikten etter første punktum.

Direktoratet kan kreve at den som tilvirker eller innfører tobakksvarer skal legge frem en representativ prøve av produktet eller iverksette undersøkelser som er nødvendig for å vurdere et produkts egenskaper og virkninger. Kostnadene ved slike undersøkelser bæres av vedkommende tilvirker eller importør. *Direktoratet* kan bestemme at kostnadene helt eller delvis skal dekkes av det offentlige.

Direktoratet kan selv iverksette slike undersøkelser, og kan pålegge tilvirker eller importør å bære kostnadene ved undersøkelsen. Kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 16 skal lyde:

§ 16 Retting og tvangsmulkt

Finner *direktoratet* at noen av *bestemmelsene nevnt i § 14* er overtrådt, kan det pålegge retting av forholdet. Samtidig settes en frist for rettingen. *Direktoratet* kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.

Samtidig med at pålegg om retting gis, kan tvangsmulkt fastsettes. Mulkten løper fra oversittelse av fristen for retting, og kan fastsettes i form av engangsmulkt eller dagmulkt. Mulkten tilfaller staten.

Dersom *direktoratet* ved avdekking av en overtredelse av § 4 eller bestemmelser gitt i medhold av denne, finner særlig grunn til å tro at det vil bli begått nye brudd på reklamebestemmelsene som ikke kan stanses etter *første og annet ledd*, kan det på forhånd fastsette at mulkt vil løpe fra det tidspunkt ny overtredelse tar til. Slik tvangsmulkt kan fastsettes for inntil ett år.

Når særlige grunner taler for det, kan *direktoratet* helt eller delvis frafalle ilagt tvangsmulkt.

For Svalbard kan Sysselmannen fatte vedtak etter denne paragrafen.

Departementet kan gi forskrifter om fastsettelse, beregning og innkreving av tvangsmulkt.

§ 17 skal lyde:

§ 17 Klage på vedtak om retting og tvangsmulkt

Vedtaket etter § 16 kan påklages til Markedsrådet. Ved behandlingen i Markedsrådet gjelder de saksbehandlingsregler som er gitt i eller i medhold av lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) så langt de passer.

§ 18 skal lyde:

§ 18 Forbud mot eksport av snus

Det er forbudt å eksportere snus til land som er medlem av det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde, og som har utferdiget forbud mot omsetning av snus.

Eksportforbudet gjelder ikke for snus som tas med av en reisende til dennes personlige bruk eller til gave for personlig bruk.

Med snus menes i denne bestemmelse tobakksvarer beregnet på oral bruk, laget helt eller delvis av tobakk, med unntak av de tobakksvarer som er beregnet på å røykes eller tygges.

§ 19 skal lyde:

§ 19 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer forbud eller påbud gitt i eller i medhold av denne lov straffes med bøter. Medvirkning straffes på samme måte. Forsøk straffes som fullbyrdet forseelse.

Departementet kan ved forskrift bestemme at straff for uaktsom overtredelse ikke skal anvendes uten etter advarsel fra politiet.

§ 20 skal lyde:

§ 20 Forskriftshjemmel

Departementet kan gi overgangsregler og forskrifter ellers til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i denne lov.

§ 21 skal lyde:

§ 21 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Fra lovens ikrafttreden oppheves - - -.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og Venstre har varsla at dei vil stemme imot I § 5.

Framstegspartiet har varsla at dei vil stemme mot resten av I og II.

Votering:

1. Tilrådinga frå komiteen til I § 5 blei vedteken med 45 mot 27 røyster. (Voteringsutskrift kl. 20.18.04)
2. Tilrådinga frå komiteen til resten av I og til II blei vedteken med 56 mot 16 røyster. (Voteringsutskrift kl. 20.18.32)

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Presidenten antek at Framstegspartiet også her vil stemme imot.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile blei vedteken med 55 mot 16 røyster. (Voteringsutskrift kl. 20.19.01)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

lov
om endringer i lov om svangerskapsavbrudd
(abortloven)

I

I lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd (abortloven) gjøres følgende endringer:

§ 8 andre ledd skal lyde:

Dersom begjæringen avslås, skal nemnda underrette kvinnen, eller den som handler på hennes vegne, om at vedtaket vil bli prøvet av en *sentral klagenemnd*, med mindre hun trekker begjæringen tilbake. *Nemnda skal straks sende sakens dokumenter til den sentrale klagenemnda til fornyet behandling. Klagenemnda skal behandle saken snarest mulig. Klagenemndas avgjørelser treffes med enkelt flertall.*

§ 8 nytt tredje ledd skal lyde:

Den sentrale klagenemnda oppnevnes av Kongen og skal bestå av fem medlemmer, hvorav minst to medlemmer skal være leger og ett medlem skal være jurist. For hvert medlem kan det oppnevnes inntil to varamedlemmer. Medlemmer og varamedlemmer oppnevnes for fire år av gangen med mulighet for gjenoppnevning inntil to ganger.

§ 11 første ledd skal lyde:

Nemndene (jf. §§ 7 og 8) kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt innhente opplysninger om kvinnens helse-, sosial- og trygdeforhold, forutsatt at kvinnen har samtykket i det.

II

Ikkrafttredelse og overgangsbestemmelser.

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Dersom en regional nemnd har en søknad om svangerskapsavbrudd til behandling ved lovens ikrafttredelse, skal søknaden umiddelbart oversendes til den sentrale klagenemnda for behandling der.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Sak nr. 4 [20:19:38]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Ber nokon om ordet etter § 37 a i forretningsordenen før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 20.20.
